

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לשלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

לזכות
רבי
אברהם
בן ר' יהואל
שיחי
ולכל
משפחתו
הצלחתה רבה
ורוב נחת
מכל יוצאי
הלציו

שבת קודש כז אלול תשפ"ה: הדלקת נרות: ירושלים: 6:04 תל-אביב: 6:19 חיפה: 6:10 מוצאי שבת: ירושלים: 7:15 תל-אביב: 7:17 חיפה: 7:16 ר"ת: 7:55

פרשת נצבים (וילך בעמ' 3)

תזכרה וערבות

להוכיח הזולת ולמונעו מחטא לפי שכל ישראל ערביין זה בזה!

נלמד מהפסוק: "אתם נצבים היום כולכם... ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל" (פרק כט-ט)

ואמרו חז"ל במדרש (תנחומא פ"ב): "ראשיכם שבטיכם" – כולכם ערבים זה בזה, אפילו צדיק אחד ביניכם כולכם עומדים בזכותו, ולא אתם בלבד, אלא אפילו צדיק אחד ביניכם, כל העולם כולו בזכותו עומד שנאמר (משלי י) "וצדיק יסוד עולם". וכשאחד מכם חוטא, כל הדור לוקה. וכן אתה מוצא בעקב וכו'. מדת פורענות מועטת והדור נתפס בה, מדה טובה מרובה על אחת כמה וכמה. לכך נאמר כל איש ישראל.

כתב החפץ חיים (במחנה ישראל פ"כ): אם ירזו לחבריו בעניני מוסר המכניסים יראת השי"ת ואהבתו בלב האדם, כמה יגדל שכרו עבור זה לפני אדון הכל, וכדאיתא בזוהר חדש (פר' לך לך מב-א) וז"ל: ואמר רבי אבא, בא וראה כמה שכרו של אדם העושה לאחר לחזור בתשובה. מנא לן, ממה דכתיב (בראשית יד-יח) "ומלכי צדק מלך שלם". עכ"ד.

בשור"ת משנה הלכות (ח"ז סימן ריז) כתב כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל: "ומצוה להודיע [לחוטא שרוצה לקרבן] על השכר הגדול והמעלה הגדולה שיש למי שהוא בעל תשובה אמיתי, ושלא ידמה שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים מפני העוונות והחטאים שעשה, אין הדבר כן, אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם ולא עוד אלא ששכרו הרבה שהרי טעם טעם חטא ופירש ממנו וכבש יצרו..."

ואמרו חז"ל (ברכות לד): מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד. ופירש הרמב"ם: כי מעלתם גדולה ממעלת אלו שלא חטאו מעולם מפני שהם כובשים יצרם יותר מהם.

וביאר גאב"ד אונגוואר הטעם, לפי מה שאמרו חז"ל על מנשה בן חזקיהו המלך שלא רצו לקבלו בתשובה עד שחתר הקב"ה חתירה תחת כסא כבוד וקיבל תשובתו. יוצא לפי"ז שבעלי תשובה נכנסים בתפלתם מתחת כסא הכבוד מה שאין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם.

עד כמה צריך אדם להרגיש אחריות כלפי זולתו שלא יחטא, למד הגרי"ש אלישיב זצ"ל מוידויו של הכהן הגדול ביום הכיפורים. עליו נאמר "וכפר בעדו ובעד ביתו" ואח"כ "ובעד כל קהל ישראל". ושוב נאמר: "וכיפר בעדו ובעד העם". מדוע הוצרך להזכיר עוד פעם "בעדו", הרי כבר התוודה על עוונותיו ולמה חזר להזכיר שוב את עצמו?

אלא לימדנו הכהן את סדר הוידוי, שלא יחשוב שהוא לא אחראי על עוונותיהם של אחרים, אלא אחר שמכיר בעוונותיו ומתוודה "בעדו" ואח"כ בעד משפחתו, חוזר שוב להתוודות "בעדו" על חלקו בירידת משפחתו, וכשמתוודה "בעד העם" חוזר שוב "בעדו" כי נושא גם באחריות על ההתדרדרות בעם. כאמרת חז"ל (ע"ז יח.) כל מי שבידו למחות וכו'.

הבא להטהר מסייעין אותו...

כשנסע פעם הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל במונית, סיפר לו הנהג לפי תומו שבדרך כלל אינו עובד בשבתות, אולם בשבת הקרובה יאלץ לבצע נסיעה מירושלים לנמל התעופה לוד. הזדעזע הרב צדקה וזעק לעברו: היתכן לחלל שבת בגלל בצע כסף?! ומיד הושיט לנהג שש מאות ש"ח באומרו "הא לך את הכסף שהיית עלול להרוויח מנסיעה זו ואל תסע!"

ניסה הנהג להתנצל שהבעיה היא לא הכסף אלא שאינו יכול לבטל נסיעה שמנהל התחנה כבר סיכם עמו ועם הלקוח. אך הרב צדקה לא ויתר ודחק בו שיודיע למנהל שאינו נוסע והמשיך לדבר על לבו כמה יקרה היא השבת וכמה חמור חטא מחלליה.

סוף דבר היה שהנהג הבטיח לו שישבות ולא יסע בשבת בשום מקרה. גם סירב לקחת את הכסף שהציע לו. והנה עוד בטרם הושלמה הנסיעה עם הרב צדקה, הודיע המנהל לנהג במכשיר הקשר כי ההזמנה לנמל התעופה בוטלה... וזאת ליהודה

להרבות תורה בישראל...

סיפר אחד מראשי אירגון "ערכים": "אחד ממשתתפי הסמינרים של "ערכים" שגר באחת מהפריפריות של ערי המרכז, לא זכה להפקד בבנים במשך שנים עשר שנות נישואין. והנה לאחר שנה שהשתתף בסמינר ערכים וקיבל עליו עול תורה ומצוות, נפקד בבן זכר. כמובן שהשמחה היתה גדולה.

"כאשר הילד הגיע לגיל שלוש, הוא בא אלי ואמר לי: כעת שהילד גדול וצריך לחנכו, אני שוכר דירה בשכונת רמת אלחנן בבני ברק. הוא ביקש להכנס לקבל ברכה מאת הגאון רבי חיים גריינמן זצ"ל (שכל פעולות הארגון היו בהכוונתו). להפתעתו אמר לו רבי חיים: "כדי מה הנך סבור שבבני ברק אין יצר הרע? אלא מה, הבן שלך הגיע לגיל תלמוד תורה. אדרבה, חזור עתהלעיר מגוריד ותודיע שהנך פותח תלמוד תורה בעיר..." ובעוד הלה משתומם למשמע אזהרה, הוציא רבי חיים סכום כסף ואמר: "הא לך הסכום הראשון של התרומה"

ואכן, הלה נדבר עם ידידים, ופתחו תלמוד תורה, שכיום מתנוסס בעיר לצד מוסדות חינוך ותורה נוספים שנפתחו בעקבות הת"ת.

הלמות עמלים

לקוראי עלון "איש לרעהו" ולכל בית ישראל ברכת כתיבה וחתימה טובה

יעביר על מדותיו, יותר וימחול אף למי שהרבה להכעיסו!

נלמד מהפסוק: "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם" (פרק כט-ט)

וכתב רש"י (להלן יב): למה נסמכה פרשת "אתם נצבים" לקללות: למי שעם ישראל הוריקו פניהם ואמרו מי יכול לעמוד באלו. התחיל משה מפייסם אתם נצבים היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כליה והרי אתם קיימים לפניו. עכ"ל. כי על כן, כך דרכו ומדותיו של הקב"ה, אל-רחום וחנון, אך אפים ורב חסד, נושא עוון ופשע. וכמו שהאריך בביאור ענין זה הרמ"ק בספרו תומר דבורה (פ"א) עיי"ש. א"כ, על האדם ללמוד מדרכיו ומדותיו של הקב"ה, כמו שדרשו חז"ל מהפסוקים "והלכת בדרכיו" ו"לדבקה בו" מה הוא רחום וכו' אף אתה. מה הוא סובל ומאריך אפו למכעיסיו, כן האדם יסבול רעותיו של חברו ויעביר על מדותיו היינו "שלא ידקדק למדוד מדה למצערם אותו, אלא מניח מדותיו והולך לו", (כלשון רש"י ר"ה יז).

החיד"א זצ"ל מביא (בספרו ככר לאדון) בשם הרמ"ק זצ"ל עצה טובה לזכות ביום הדין: כל אדם יודע בעצמו שחטא איזה חטא... והנה מצינו כפרה בזול, בלי תעניות ובלי סיגופים במלקות וטבילות שלג וכיוצא בזה, ובלי מיתת בנים רח"ל, ובלי עניות, והוא להעביר על מדותיו שמעבירין לו על כל פשעיו; וכמה יבוש ויכלם מי שיש לו לב, כי אלוהינו מרחם הורה לנו כפרה בזול, בלי טורח ובלי חסרון ממון, והוא להעביר על מדותיו, ואין מקיץ ואין שומע, ומה יענה האדם בזה. עכ"ד.

נמצאנו למדים שכאשר מעביר אדם על מדותיו ומבלג על עלבונו וחרפתו, מכפר ומטהר עצמו מעוונותיו, כפי שדרשו חז"ל בגמרא (ר"ה יז). למי נושא עון. למי שעובר על פשע! ועפי"ז מובא בליקוטי רבי משה לייב מסאסוב זצ"ל: אם תשמע חרפתך ותשתוק, הלא טוב לך מאלף עינויים! וכן כתב כ"ק האדמו"ר רבי אליעזר מוויז'ניץ זצ"ל: אדם צריך לכבד את המחרפים אותו, כי חיים הם נותנים לו והם שלוחי ה' לפדותו ממות, להצילו ולהטיב עמו.

ניתן לרמוז ענין זה בפסוק באיכה: "יתן למכחו לחי ישבע בחרפה". שאם אדם יקבל ממאן דהו סטירה בלחי וישתוק ויהיה מן המקבלים חרפתם ולא משיבים, אזי זה יהיה לו לכפרת עונותיו וממילא לא יהיה לו צורך לצום, ויוכל לאכול "לשועע נפשו", וזהו "ישבע בחרפה" שע"י החרפה שיחרפוהו ולא ישוב, יכול לשבוע ולא יזדקק לסיגופים ותעניות.

הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל היה אומר: "איני יודע אם מדת ה"קפדנות" מתוקנת אצלי, ייתכן שמה שאני מקפיד הוא משום שכל אחד מכבד אותי. אבל אילו באתי לידי נסיון אפשר שהייתי מקפיד. משל למה הדבר דומה? לגנב שלא מצא אפשרות או מקום מתאים לגנוב, כלום נאמר שתיקן את מדת חמדת הממון?"

והוסיף: מדת ה"וותרנות" ר"מעיביר על מדותיו" נבחנות בביתו של אדם, שבו הוא הבעלים וחושב שכולם חייבים לקיים פקודתו... שם אפשר לבדוק כיצד הוא מצטיין במדה זו לפי איך שנהוג עם אנשי ביתו.

נשאל רבינו הגרא"מ שך זצ"ל מאחד התלמידים שפלוגי גרם לו עוולה בכוונת זדון, האם מותר לו מעתה, שתהיה לו הקפדה על אותו אדם?

השיב לו הרב שך: "קפידא" הוא מושג שאיני מבינו שהרי אם נגרמה לך עגמת נפש, חייב אתה לערוך חשבון נפש, וכמו שכתב בספר החינוך (מצוה רמא) בטעם האיסור של "לא תיקום ולא תטור". ומה שגילגלו את החוב ע"י "חייב" זה אינו עניין, ועד שאתה שואף לתקנו, תעמוד לתקן את עצמך.

והוסיף הרב שך: "כשתעניין בדבר תמצא, שאף אתה נגוע באותה מדה, כמו שאמר שלמה המלך (קהלת ז-כב) "גם לכל הדברים אשר ידברו אל תתן לבך, אשר לא תשמע עברך מקללך, כי גם פעמים רבות ידע לבך אשר גם אתה קיללת אחרים", ומה מקום יש להקפדה?"

בסבלנות אין קץ...

פעם נכנס אדם לביתו של כ"ק האדמו"ר רבי שלמה מזוועיהל זצ"ל וביקש לאכול. קיבלו הרבי בסבר פנים יפות והציע לפניו לחם ורביבה! החציף הלה פניו כלפי הרבי: "את הרביה הזו תחזיק לעצמך..."! שאלו הרבי בנועם ובסבלנות: "ומה תחפצו?" "אני רוצה לחם טרי וביצים!" השיב.

שלח הרבי לקנות ביצים ולחם טרי. אך הלה לקח את הלחם ומיששו ודחפו מלפניו: "לא! אין זה לחם בשבילי!" שלח הרבי לקנות לחם אחר! ואולם גם לחם זה לא מצא חן בעיניו, הרבי שלח לקנות לחם נוסף בשלישית... ולחם זה השביע הפעם את רצונו.

לאחר שסיים סעודתו כדי שבעה בלחם וביצים וקינח בכוס קפה, בירך ברכת המזון וקם מעם השולחן. אך נותר להמתין. "מה תבקשו" - שאלו הרבי בחיבה אין קץ - "מה עם ה"רביה" אמרת שיש רביה" התריס הלה.

ענה לו הרבי במאור פנים: "אכן יכולים אתם לקחת כמה שאתם רוצים... קחו את הכל".

ציס"ע-זוועיהל

"בזכות העלבון יעזור לנו ה'..."

לפנינו מעשה שאירע באחד הימים לרב מפוניבז'-הגרי"ש כהנמן זצ"ל: המצוקה הכספית של הישיבה גברה מאוד. הרב מפוניבז' הלך לתומו ברחובה של עיר, והנה ניגשה אליו אשה בעלת אחת החנויות והחלה לצעוק עליו בקול גדול ולבזות אותו בפרהסיא. הסיבה לכך היו החובות של הישיבה עבור מצרכי המזון שנרכשו בחנותה שהצטברו לסכום גדול. הרב כהנמן לא ידע מאין יקח כסף כדי לפרוע חובותיו.

קיבל הרב כהנמן את העלבונות באהבה כשהוא אומר לה: "אולי מוטב כך. אולי דוקא טוב שאת שופכת דמי ברבים, כי אפשר שבזכות היסורים - ייסורי הבושה והעלבון יעזור לנו ה' שנוכל לשלם במהרה את המגיע לך"

הרב מפוניבז'

טובה תחת רעה...

לפני שנים אחדות, כאשר אחד מגדולי מתנגדיו של הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל שפעל רבות נגדו בין בעקיפין ובין במישרין, נקלע לחובות עצומים, על סך מיליוני שקלים. הדבר נודע לרבי גרשון. הוא מחל על עלבונו בצורה פלאית ובכל מרצו נרתם לסייע לאדם זה שרדף אותו, והתאמץ להשיג עבורו סכומים גדולים להקל מעליו את עול חובותיו.

רבי גרשון אף כינס במעונו כמה אסיפות חרום עבורו. כשתמהו בפניו מקורביו עד כמה מחוייב לטרוח לאדם כזה והיאך יתכן להתעלם עד כדי כך מכל מה שפעל נגדו? השיב: "והרי נקלע לחובות, צריך לעזור לו, מה אני קשור כאן בתמונה..."

הקברניט

"לא עניתי לחורפי דבר..."

סיפר הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל: "פעם בא אלי אברך שחיבר ספר וקיבל מכתב מלא גידופים וקללות על ספרו ובא לבכות אצלי על כך.

"אמרת לו: גם לי יש מכתב כזה שקיבלתי כשהוצאתי את אחד מספרי ובשעתו שתקתי ולא עניתי לחורפי דבר והנה היום נהפך אותו אדם לידיד שלי..."

מנחת תודה

האוצר שטמן בפתק...

מעשה בת"ח שפגע בו אדם בצורה נוראה. לאחר כמה ימים, שלח לו הפוגע פתק בו הוא מבקש סליחתו. הת"ח שנפגע עד עמקי נשמתו נתקשה מאוד לסלוח, וביקש לקרוע את הפתק. אך כאן התערבה אשתו והציעה לו את העצה הבאה:

"קח את הפתק ותכניסו בין דפי הסידור שלך. וכשתאמר ברכת "סלח לנו" בשמונה עשרה תעצור לרגע, תיטול את הפתק ותפתח אותו ותאמר בלבך: רבוננו של עולם כל כך קשה לי לסלוח לאדם זה. אך בכ"ז אני מתגבר על רגשותי ואני מוחל לו בלב שלם. אנא, סלח ומוחל לי גם אתה על עוונותי ופשעיי."

חשוקי חמד

פרשת וילך (שובה)

ללמד תורה לתלמידים

ללמד בטוב טעם ובסבלנות עד שייהיו הדברים ברורים ורהוטים בפי התלמידים!

נלמד מהפסוק: "ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם" (פרק לא-ט)

ודרשו חז"ל: מנין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו? שנאמר "ולמדה את בני ישראל" ומנין עד שתהא סדורה בפייהם? שנאמר "שימה בפייהם" (עירובין נד:) וכתב הרמב"ם (פ"ד מתלמוד תורה ה"ד): "הרב שלימד ולא הבינו התלמידים כראוי, מפני עומק הסוגיא, או מפני שהיתה דעתם קצרה, לא יכעוס עליהם ולא ירגז, אלא חוזר ושונה הדבר אפילו כמה פעמים עד שיבינו עומק ההלכה.

דרשו חז"ל בגמרא (ב"ב ח) על הפסוק "ומצדיקי הרבים ככוכבים" - אלו מלמדי תינוקות. מה פשר השוואת המלמדים לכוכבים? ביאר **רבינו יוסף חיים מבגדד** זצ"ל (בספרו **בן יהוידע**) משום שהכוכבים הרי גדולים מהשמש, ורק מחמת גובהם הרב הם נדמים כקטנים מהשמש.

הוא הדין לגבי מלמדי תינוקות "באמת מעלתו גדולה מאוד, יען כי מלמד לבעלי הבל-פה שאין בו חטא, והוא מלמד הראשית של התורה. וכל המלמד ילדים קטנים ביותר, מעלתו גדולה יותר, אף שבעיני בני אדם נחשב לקטן ביותר, ונמצא כדוגמת הכוכבים שנראים קטנים מהשמש, והם באמת גדולים יותר מן השמש". עכ"ד.

אחד מן העיקרים הנדרשים למלמד, כדי שיצליח התלמיד בלימודו - כותב הגאון **רבי מיכל יהודה ליפקוביץ** זצ"ל (בספרו **אמרי דעת**) - הוא שיאיר פניו לתלמיד, כי על ידי כן נפתח לבו של התלמיד ומקבל, ומבין טוב יותר את מה שמלמדו רבו.

את היסוד הזה - אומר רבי מיכל יהודה - ניתן ללמוד מדברי חז"ל (ברכות סג:) שאחר מעשה העגל, כשנטל משה אהלו ויצא מחוץ למחנה, אמר לו הקב"ה למשה: "כשם שאני הסברתי לך פנים, כך אתה הסבר פנים לישראל והחזר האהל למקומו".

למדנו מכאן שהדרך בלימוד התורה לתלמידים הוא ב"הסברת פנים", וכמדונו של הקב"ה שמסביר פניו למקבלי התורה, כך כל רב המלמד תורה צריך להסביר פניו לתלמידיו. והסברת פנים זו אינה נעשית אלא מתוך אהבה עמוקה שמפתח הרב כלפי תלמידיו.

עוד בימי לימודו של רבי מיכל יהודה בישיבת חברון מסר לו המשגיח - הגה"צ **רבי מאיר חדש** זצ"ל דרך ההנהגה הנכונה והרצויה עם התלמידים כדי להעלותם במעלות התורה והיראה, ובין היתר אמר לו:

צריך לדעת על כל בחור את הרקע ממנו בא, כדי שיוכלו לדעת מה הדרך הטובה ביותר לקרבו. הוסיף המשגיח והדגיש: "לקרב בחור צעיר אינו גוזל זמן. מילה אחת טובה - מכה שורשים לדורי דורות!"

עוד אמר לו המשגיח: "לצעירים יש חוש ריח להרגיש את מידת הקירבה של המלמד אליהם, האם אוהבם אהבת אמת או לא! וכשאוהבים אותם באמת, הם מוכנים לקבל! ואם ההוראות הנאמרות להם, לא באמת מלב אוהב, הם לא "מקבלים" ומתקשים לציית ולקיים".

גישה נוספת להצליח עם התלמידים אמר הגאון **רבי שמואל רוזנבוסקי** זצ"ל, והוא: להיות כולו אוזן קשבת לדברי התלמידים ולהערותיהם ולהראות להם עד כמה הוא מתענג בחידושיהם.

וכפי שהעיד תלמידו הגאון **רבי יהודה עדס** שליט"א: כשהיו אומרים חידושי תורה לרבי שמואל, היה מפליא איך שהיה מתענג על הדברים שכבר שמע. היה חוזר עליהם כמה פעמים ומחזק אותם בהתלהבות כאילו מעולם לא שמע זאת, רק בסוף היה אומר "גם אני למדתי כך..." והביא שלל ראיות לביסוס הדברים.

שלא ישארו הנערים "בורים"...

דרכו של הגאון **רבי חיים פלאג'י** זצ"ל לסבב בכל הכפרים והעיירות ולבדוק את הטעון תיקון. באחת מחקירותיו על ענייני העיר, הבין כי הרבה ילדים עובדים ב"שליחויות" ועוזרים לבעלי עסקים, והם טרם יודעים להתפלל ולקרוא.

קרא אותם אליו וכשהתברר שאינם יודעים לקרוא, גמלה החלטה בלבו לתקן תקנה קדושה, שאין אב רשאי להוציא את בניו מתלמוד תורה עד שידעו לכל הפחות להתפלל ולקרוא. במקביל לזה גזר שאין אומן רשאי לקבל נער כשליח וכעוזר טרם שסיים הנער את חוק לימודיו בת"ת לשביעות רצונם של המפקחים שימנה... ואכן תקנה זו כילתה כליל את ה"בורות" מאיזמיר וסביבותיה. **צואה מחיים**

"להפיץ ידיעותי לאחרים"

נשאל הגאון **רבי שמעון שקאפ** זצ"ל, מה הניע אותו לקבל על עצמו מחדש, לעת זקנותו, את העול הכבד של הרבצת התורה כראש ישיבה בגרודנא?

נענה רבי שמעון ואמר: בזמן שבית המקדש היה קיים, נמצא כהן אחד, בן קמצר שמו, שידע לכתוב את שם השם בארבע אצבעותיו בבת אחת, והזכירו חז"ל (יומא לח.) את שמו לדראון, משום שסירב לגלות סודו לאחרים, אם כן, אף אני שמחונן בכשרון מיוחד לחנך ולהרביץ תורה, חוששני מאוד, שלא אהיה נמנה אם אותם ששמרו את הסוד לעצמם...

מרבצי תורה ומוסר

ללמד תורה בעין יפה...

הגה"צ רבי יצחק בלזר זצ"ל היה יושב בבית המדרש ועוסק בתורה בעומק העיון, ועם זאת כשניגשו אליו יהודים פשוטים וביקשו ממנו שישביר להם איזה תיבה מוקשה בגמרא, היה מניח כל עסק לימודו והיה מפרש להם בסבלנות ובטוב טעם. ולא זו בלבד, אלא היה מבאר את כל הענין ואת כל דף הגמרא כדי שתהא טובתו שלימה.

אף שבאותה עת יכול היה ללמוד לעצמו בעומק העיון ולחדש כדרכו מערכות נפלאות, מכל מקום, הצורך בהטבה הרוחנית הזו ללמד תורה לאחרים בעין יפה, דחה הכל. **שימושה ש"ת**

כל מעייניו לתלמידיו...

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל רגיל היה לומר: "מרבץ תורה אמיתי, חייב להיות כולו שאול לתלמידיו תמיד בלי שום תוספת של עיסוקים אחרים! זהו שאמרו חז"ל (מ"ק יז.) "אם דומה הרב למלאך ה' צבא-ות יבקשו תורה מפייהו", כי אין מלאך עושה שתי שליחויות.

ואכן טובת תלמידיו העסיקה אותו תמיד, היאך לגדלם ולרוממם במעלות התורה. הוא פשוט היה שוכח מעצמו וכל מעייניו נתונים היו למען תלמידיו. **וזאת ליהודה**

"הוא נכד שלי"...

הגאון רבי משה מרדכי חדש זצ"ל (ראש ישיבת אור אלחנן) היה מבין לרוחו של כל אחד מתלמידיו. כשהבחין בבחור ששרוי במצוקה או קושי, היה מציע עצמו ללמוד עמו בחברותא. והעידו הבחורים עד כמה הלימוד הזה החיה אותם.

סיפר אחד הרמ"ם: "זכרוננו שפעם התקשר רבי משה למנהל מוסד שידאג להכניס למוסדו בן של תלמידו בוגר הישיבה. לאותו אברך בוגר הישיבה קראו "חדד", השיב המנהל לרבי משה: רשמתי את בקשת ראש הישיבה לדאוג לקבל את חדד..."

אמר ראש הישיבה למנהל: "יש לך טעות בדף הרישום, לא קוראים לנער "חדד" קוראים לו "חדש"... הוא נכד שלי כי אביו הוא בן שלי". (תלמידים כבנים).

הלמות עמלים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

כנגד כל הסיכויים / פרק שני

תקציר הפרק הקודם: מחנה 'בוכנוולד' משתחרר. הצבא האמריקאי, ובהם הצ'אפלין ר' הערשל שכטר נכנסים למחנה. ממשלת שווייץ מתירה לאלף ילדים ונערים להיכנס לשטחה למחנה שיקום זמני, אך הניצול הצעיר חיים יואב קימלמן - שאיבד בשואה את כל משפחתו ושקע בדכדוך עמוק - מסרב להצטרף לרכבת ההצלה. "אני נשאר כאן בבוכנוולד - ומה שיהיה יהיה..." הוא אמר.

הצ'אפלין, ר' הערשל שכטר, ניסה לשכנע את חיים יואב שלפחות יסכים לנסוע לתחנת הרכבת כדי להיפרד מחבריו ומכריז שהיו איתו יחדיו בתקופות הקשות, ובמשך שהותו בבוכנוולד...

חיים יואב יצא לתחנת הרכבת. ניצב על הרציף ופטפט עם החברים. ואז התחילו הצפירות המלמדות שהרכבת עומדת לצאת. הניצולים מיהרו לתפוס מקום ברכבת, וחיים יואב עולה בעקבותיהם - לא כדי לנסוע אלא כדי להמשיך בשיחה. בשלב מסוים, שניות לפני שהרכבת הייתה צריכה לצאת לדרך, חייל שניצב בתוך הרכבת נעל את הדלתות.

חיים יואב מיהר להתאושש ולנסות לרדת בחזרה לרציף, אך זה כבר היה מאוחר מידי: הרכבת כבר הפליגה במהירות... ר' הערשל תכנן את ההגעה של חיים יואב לתחנת הרכבת כדי שאולי בסוף הוא ישתכנע ויסע ברכבת ההצלה. (ישנה שמועה לא מאוששת, שכל הסיפור עם החייל שטרק את הדלת היה טריק שיוזם ר' הערשל במטרה להציל אותו).

* * *

מחנה העקורים בשווייץ התפרס על פני שטח גדול מאוד. פעלו שם כמה רבנים מהאזור שניסו להזליף טללי נוחם על הילדים והנערים הצעירים. לשוחח איתם, להקשיב להם ולחזק נפשית ורוחנית. לפי מה שתיאר ר' חיים יואב כמעט ולא היו שם שומרי-שבת. הניצולים היו שבורים לרסיסים, עד ש"כמעט לא היה עם מי לדבר".

אחד הרבנים שפעל שם היה מרן רבי משה סולוביצ'יק זצוק"ל - שלימים הוכר כרבן של בני גולת אירופה. הוא היה בוגר של ישיבות אירופה שלפני השואה, וחמק לשווייץ על מנת להיפטר מגיוס לצבא. משפחתו נכחדה בבריסק, ובמהלך המלחמה נאסר יחד עם חברו וידידו הטוב מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל (שאף הוא נמלט לשווייץ כדי לחמוק מגיוס לצבא) במחנה עבודה. ר' משה נסתלק מאיתלנו לבית עולמו לפני 30 שנה.

ביזמת 'אגודת ישראל', הגיע רבי משה לשהות במחנה בשבת

קודש, אך כאשר ניסה לארגן מניין לתפילה נוכח במציאות טראגית: מתוך 1,000 ניצולים הצליח בקושי לגייס תשעה מתפללים בלבד. עד כדי כך היה המצב קשה.

בלית ברירה יצא רבי משה שוב מ"בית הכנסת" על מנת "לצוד" את ה"צענטער" - עשירי למניין. בדיוק אז חלף שם חיים יואב והוא התבקש להשלים מניין. לימים תיאר ר' חיים יואב שהוא היה אז כל כך מנותק מהיהדות, שלא היה אכפת לו אפילו לעשן סיגריה בשבת ח"ו, אבל מצד שני הוא לא היה "אנטי"... ואם ביקשו ממנו להצטרף למניין, אז הוא נכנס פנימה.

מ' יוכל לקרוא בתורה? הכריז רבי משה סולוביצ'יק לקראת פתיחת הארון. אחד המתפללים הצביע על חיים יואב ואמר 'הוא יכול! רבי משה קבע מידי: 'אתה תקרא', ומשבירר שאין בין המתפללים כהן העלה את יואב לתורה "במקום כהן".

יואב למד לקרוא בתורה כבחור צעיר, ולמרות מאורעות השואה היה מסוגל לקרוא שוב. הוא פתח את ספר התורה, בירך את הברכה הראשונה מברכות התורה, וכאשר ביקש להתחיל לקרוא תיאר שעבר חוויה עמוקה: האותיות של ספר התורה הקדוש כביכול עלו ובאו לקראתו - הוא פשוט הרגיש שהתורה הקדושה חודרת לגופו ולנפשו...

הכל התחיל לחזור אליו - - -

במקום לקרוא בתורה פרץ בבכי ולא הצליח לקרוא בשום אופן... הוא עמד ובכה ובכה, ואז זה קרה: "הביתה!" החליט. אני חוזר הביתה. לבית החם. לאידישקייט... לאבא שבשמים...

* * *

לאט לאט החלו הניצולים לעזוב את המחנה ולהגר למדינות שונות. חיים יואב היגר לאוסטרליה שם הקים את ביתו, ושם נולדו לו ילדיו החשובים וכל משפחתו הרוממה לתפארת.

גם בשנים הבאות, ומאוסטרליה הרחוקה, המשיך לשמור על קשר עם מורו ורבו רבי משה סולוביצ'יק שהמשיך לשמש עבורו כאב רוחני ולמרות שפער הגילאים ביניהם לא היה הרבה, רק כ-10 שנים).

כל ימיו נהג ר' חיים יואב לומר: 'ההצלה שלי שהגיעה מכוחו של ר' הערשל שכטר, והאמון שנתן בי רבי משה סולוביצ'יק למרות מצבי הרוחני - הם שהצילו את משפחתי!'

וכשאמר "משפחתי" התכוון למאות צאצאים - זרע ברך השם - שכולם כולם הגיעו בזכות שני אנשים שידעו להשפיע טובה גשמית ורוחנית על הזולת, בזמן הנכון ובאופן הנכון!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

קוראים יקרים: אנא אפשרו לנו להמשיך ולהגביר את הפצת המידות הטובות בעם ישראל לתרומות: 0542538581 02-5671812 אפשר לתרום גם בכרטיס אשראי